

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРЕМЕНЧУЦЬКИЙ ЛЬОТНИЙ КОЛЕДЖ**

Циклова комісія економіки та управління

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ**

**із навчальної дисципліни «Фінансовий облік II»
обов'язкових компонент
освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

Облік і аудит

Харків 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2022 № 8

СХВАЛЕНО

Методичною радою
Кременчуцького льотного
коледжу
Протокол від 22.08.2022 № 1

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2022 № 8

Розглянуто на засіданні циклової комісії економіки та управління
(протокол від 15.08.2022 № 1)

Розробники:

1. Викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Бондаренко Л.Ф.
2. Викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії, викладач – методист Водолазська Н.В.
3. Викладач циклової комісії економіки та управління, спеціаліст вищої категорії Бондарець О.М.

Рецензенти:

1. Завідуюча кафедри міжнародних економічних відносин та адміністрування Кременчуцького інституту ВНЗ "Університет імені Альфреда Нобеля", к.е.н., доцент, Єфременко А.Г.
2. Викладач циклової комісії економіки та управління КЛК ХНУВС, к.е.н., спеціаліст вищої категорії, викладач – методист, Харченко М.В.

1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами

1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Облік короткострокових зобов'язань	18	2	-	8	-	8	К/р на 30 хв.
Тема 2. Облік довгострокових зобов'язань	16	2	-	6	-	8	К/р на 30 хв.
Тема 3. Облік праці та її оплати	18	2	-	8	-	8	К/р на 30 хвил.
Тема 4. Облік розрахунків з бюджетом з податків та обов'язкових платежів	16	2	-	6	-	8	К/р на 30 хв.
Тема 5. Облік доходів і витрат	16	2	-	6	-	8	К/р на 30 хв.
Тема 6. Облік доходів майбутніх періодів	12	2	-	2	-	8	К/р на 15 хв.
Тема 7. Облік фінансових результатів діяльності підприємства	16	2	-	6	-	8	К/р на 30 хв.
Тема 8. Облік власного капіталу	14	2	-	4	-	8	К/р на 30 хв.
Тема 9. Облік неоплаченого капіталу	12	2	-	2	-	8	К/р на 15 хвил.
Тема 10. Фінансова звітність підприємства	27	2	-	8	-	17	К/р на 30 хв.
Всього за семестр № 7:	165	20	-	56	-	89	екзамен

1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Тема 1. Облік короткострокових зобов'язань	18	2	-	2	-	14	-
Тема 2. Облік довгострокових зобов'язань	18	2	-	2	-	14	-
Тема 3. Облік праці та її оплати	16	-	-	2	-	14	-
Тема 4. Облік розрахунків з бюджетом з податків та обов'язкових платежів	16	-	-	2	-	14	-
Тема 5. Облік доходів і витрат	16	-	-	2	-	14	-
Тема 6. Облік доходів майбутніх періодів	16	-	-	2	-	14	-
Тема 7. Облік фінансових результатів діяльності підприємства	16	-	-	2	-	14	-
Тема 8. Облік власного капіталу	16	-	-	2	-	14	-
Тема 9. Облік неоплаченого капіталу	14	-	-	-	-	14	-
Тема 10. Фінансова звітність підприємства	19	-	-	2	-	17	-
Всього за семестр № 7:	165	4	-	18	-	143	екзамен

2. Методичні вказівки до практичних занять

Тема № 1. Облік короткострокових зобов'язань

Практичне заняття: Облік короткострокових зобов'язань

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку короткострокових зобов'язань на підприємствах різних форм власності
Кількість годин - 8 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Визнання та оцінка зобов'язань
2. Облік короткострокових кредитів
3. Облік операцій з короткостроковими векселями виданими
4. Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками
5. Облік поточних зобов'язань за розрахунками
6. Облік інших короткострокових зобов'язань

Література: 1 (с. 344-367), 2 (с. 5-21), 6 (с. 165-209), 7, 8 (с. 231-261), 9 (с. 293-296), 10, 13 (с. 285-305), 14 (с. 67-75), 15, 22 (с. 257-285), 23 (с. 165-182), 26 (с. 355-368), 28 (с. 322-335), 34 (с. 259-301)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
- перевірка присутніх;
- перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.

Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.

Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Визнання та оцінка зобов'язань

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть положення (стандарт) бухгалтерського обліку, що визначає методологічні засади формування інформації про короткострокові зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності?
2. Розкрити поняття «кредитор». Дати визначення кредиторської заборгованості.
3. Наведіть класифікацію зобов'язань.
4. Дайте визначення поточних зобов'язань.
5. Дайте визначення довгострокових зобов'язань.
6. Дайте визначення непередбачених зобов'язань.
7. Як визнаються зобов'язання?
8. Як оцінюються зобов'язання?
9. Який клас плану рахунків призначений для обліку поточних зобов'язань?

10. Який клас плану рахунків призначений для обліку довгострокових зобов'язань?

2. *Облік короткострокових кредитів*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що таке кредит?
2. Як класифікуються кредити в бухгалтерському обліку?
3. Який рахунок використовується для обліку короткострокових кредитів?
4. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їх характеристику.
5. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку короткострокових кредитів.
6. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про короткострокові кредити?
7. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про короткострокові кредити?

3. *Облік операцій з короткостроковими векселями виданими*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що таке вексель? Як класифікуються векселі?
2. Який рахунок використовується для обліку короткострокових векселів виданих?
3. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їх характеристику.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку короткострокових векселів виданих.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про короткострокові векселі видані?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про короткострокові векселі видані?

4. *Облік зобов'язань за розрахунками з постачальниками*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Розкрити поняття «постачальники», «підрядники». Підкреслить різницю.
2. Який рахунок використовується для обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками?
3. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їх характеристику.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з постачальниками і підрядниками.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про розрахунки з постачальниками і підрядниками?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про розрахунки з постачальниками і підрядниками?

7. У складі яких витрат (на якому рахунку) відображається списання кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги?

5. *Облік поточних зобов'язань за розрахунками*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що відноситься до поточних зобов'язань за розрахунками?
2. Які рахунки (субрахунки) використовуються для обліку поточних зобов'язань за розрахунками? Дайте їх характеристику.
3. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку поточних зобов'язань за розрахунками.
4. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про поточні зобов'язання за розрахунками?
5. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про поточні зобов'язання за розрахунками?

6. *Облік інших короткострокових зобов'язань*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що відноситься до поточних зобов'язань за розрахунками?
2. Які рахунки (субрахунки) використовуються для обліку поточних зобов'язань за розрахунками? Дайте їх характеристику.
3. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку поточних зобов'язань за розрахунками.
4. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про поточні зобов'язання за розрахунками?
5. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про поточні зобов'язання за розрахунками?
6. Що відноситься до інших короткострокових зобов'язань?
7. Які рахунки (субрахунки) використовуються для обліку інших короткострокових зобов'язань? Дайте їх характеристику.
8. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку інших короткострокових зобов'язань.
9. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про інші короткострокові зобов'язання?
10. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про інші короткострокові зобов'язання?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. Підприємство впродовж періоду:

- виписало простий вексель на ім'я іншого підприємства терміном погашення 30 днів від дати виписки векселя;

- одержало від банку позику у сумі 100000грн терміном на 2 місяці під 15% річних;
- отримало вексель від іншого підприємства терміном погашення 20 днів від дати виписки векселя;
- виписало вексель на суму 100000грн терміном погашення 2 роки від дати виписки векселя;
- отримало кредит у банку на 5 років;
- одержало вексель від іншого підприємства терміном погашення 3 роки від дати виписки векселя;
- надало поворотну фінансову допомогу іншому підприємству.

Здійснити класифікацію цих видів заборгованостей підприємства. Відповідь аргументувати, використовуючи критерії визнання активів та зобов'язань.

Задача 2. Підприємство отримало кредит у січні 2014р. і повинно погасити його у грудні 2015р.

Визначити строк з моменту виникнення зобов'язання до дати погашення (1 рік 11 місяців, тобто це загальний термін дії кредитної угоди) та строк погашення такого зобов'язання з точки зору складання фінансової звітності за 2014р. (11 місяців).

Задача 3. Встановити суму погашення зобов'язання:

1. Підприємство передало постачальнику за отриману від нього продукцію на суму 40 тис. грн вексель на суму 50 тис. грн, який воно повинно погасити через 6 місяців. (Сума погашення векселя буде 50 тис. грн).
2. Підприємство випустило облігації на загальну суму за номіналом 1 млн. грн. При цьому облігації було розміщено нижче номіналу (з дисконтом) на суму 960 тис. грн. (Сума погашення дорівнюватиме номінальній вартості облігацій – 1 млн. грн)
3. Підприємство отримало банківську позику на суму 500 тис. грн строком на 3 роки під 35% річних. (Сума погашення зобов'язання за банківським кредитом дорівнюватиме в даному випадку основній сумі боргу без урахування відсотків, тобто становитиме 500 тис. грн. Зобов'язання за відсотками становитиме при цьому окремий вид зобов'язань, сума погашення яких визначатиметься шляхом постійного (щомісячного) нарахування за відповідні звітні періоди)

Задача 4. Підприємство отримало в банку кредит на суму 100 тис. грн строком на 6 місяців під 26%.

В якій сумі це зобов'язання буде відображено у фінансовій звітності (100 тис. грн).

Задача 5. Розрахувати теперішню вартість векселя, виданого на суму 50 000 грн, який буде погашено через 5 років, при рівні ринкової ставки по подібних запозиченнях 20%.

(Теперішня вартість векселя = Сума зобов'язання до погашення x Значення коефіцієнта теперішньої вартості при 20 % та періоді 5 років = 50 000 x 0,4019 = 20 095).

Задача 6. Виявити до якого виду зобов'язань відносяться наведені нижче зобов'язання (непередбачені зобов'язання):

1. Гарантійні зобов'язання, що надаються банку кредитору іншого підприємства. (Якщо підприємство виявиться неспроможним сплатити кредит, підприємство-гарант повинно буде погасити його за власний кошт. Але поки ця майбутня подія (неплатоспроможність підприємства-позичальника) не сталася – підприємством-гарантом визнаються тільки відповідні непередбачені зобов'язання).

2. Підприємству пред'явлено судовий позов, але результат розгляду справи, а саме – наслідки для підприємства, його активів є невідомим на час складання звітності (чи доведеться взагалі відповідати майном, сплачувати судові видатки і якщо навіть так, який розмір відповідних витрат?).

3. Потенційні зобов'язання, оцінені у жовтні 2014р. стороною, що висунула претензію у розмірі 85 000 грн, які можуть виникнути у підприємства у випадку несприятливого рішення арбітражного суду, прийняття якого призначено на квітень 2015р.

Задача 7. Побудувати таблицю відповідності між видами зобов'язань та рахунками бухгалтерського обліку.

Вид зобов'язань	Клас рахунків	Назва класу	Балансовий рахунок, №	Назва рахунку	Субрахунки
...					

Задача 8. 20 липня поточного року підприємство одержало від банку позику у сумі 100000грн терміном на 2 місяці під 15% річних. Позику було погашено своєчасно.

Розрахувати суму відсотків, що підлягають сплаті. Відобразити в обліку господарські операції, якщо відсотки за кредит нараховувались та сплачувались щомісячно.

Задача 9. 2.січня поточного року підприємство одержало від банку позику у сумі 50000 грн терміном на 2 місяці під 36% річних. Позику було погашено 1 березня поточного року.

Задача 10. Підприємство «А» поставило підприємству «Б» сировину на суму 6000грн (у т.ч. ПДВ 20%). Підприємство «Б» виписало простий вексель на ім'я підприємства «А» на всю суму. Термін погашення векселя – 30 днів від дати виписування векселя. Після закінчення зазначеного терміну вексель погашений шляхом перерахування грошових коштів.

Відобразити ці господарські операції в обліку у підприємства – векселедавця «Б».

Задача 11. 20 липня поточного року підприємство одержало від банку позику у сумі 100000грн терміном на 2 місяці під 15% річних. Позику було погашено своєчасно.

Розрахувати суму відсотків, що підлягають сплаті. Відобразити в обліку господарські операції, використовуючи 9 клас рахунків, якщо відсотки за кредит нараховувались та сплачувались щомісячно.

Задача 12. Підприємство «Б» в розрахунок за отриману від підприємства «А» продукцію вартістю 1200грн (у тому числі ПДВ – 200 грн), а собівартістю 900грн, видало йому простий вексель терміном на 5 місяців номіналом 1200 грн. Після чого підприємство «Б»:

- погашає вексель за номіналом;
- викупує виданий вексель за 1000,00грн.

Відобразити господарські операції в обліку підприємства А і Б.

Задача 1. Підприємство придбало запасні частини на суму 1200грн (у т.ч. ПДВ).

Відобразити ці операції в обліку підприємства, припускаючи 2 варіанти:

- оплата відбудеться після оприбуткування,
- оплата відбудеться раніше оприбуткування.

Задача 13. Стороння організація надала послуги з поточного ремонту верстата, за що був виставлений рахунок у сумі 4200грн з ПДВ, який оплачений у повному обсязі.

Відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 14. 5 червня отримано сировину, зараховану до складу активів, вартістю 10500 дол. США. Курс на дату отримання становив 22 грн за 1 дол. Оплату за цю сировину в сумі 10500 дол. здійснено 14 серпня. Курс Нацбанку України 14 серпня становив 23 грн. Відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 15. 10 серпня перераховано попередню оплату за сировину в сумі 150000 рос. рублів. Сировину отримано 21 серпня на суму 142000 рос. рублів. Залишок авансу – 8000 рос. рублів – надійшов 3 вересня. Валютний курс за 1 рос. руб. становив: 10 серпня – 0,34 грн; 21 серпня – 0,33 грн; 31 серпня – 0,32 грн; 3 вересня – 0,31 грн. Відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 16. 10 серпня за бартерним контрактом отримано товарів на 25400 дол. США. 16 серпня за цим контрактом відправлено (реалізовано) товарів (іншої товарної групи) на суму 25400 дол. США. Валютний курс становив за 1 дол. США: 10 серпня – 22 грн; 16 серпня – 21 грн. Відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 17. В січні 2020р. підприємству поставили паливо на суму 6000грн (у т.ч. ПДВ), за яке підприємство не розрахувалось.

Відобразити бухгалтерські проведення, що будуть складені у січні 2020р. та 2023р.

ІІІ. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 2. Облік довгострокових зобов'язань

Практичне заняття: Облік довгострокових зобов'язань

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку довгострокових зобов'язань на підприємствах різних форм власності

Кількість годин - 6 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Облік довгострокових кредитів та векселів виданих

2. Облік довгострокових зобов'язань по облігаціях
3. Облік довгострокових зобов'язань з оренди
4. Облік відстрочених податкових зобов'язань і активів

Література: 1 (с. 317-343), 2 (с. 22-31), 6 (с. 187-197), 7, 8 (с. 249-252), 9 (с. 304-309), 10, 15, 18, 26 (с. 322-354), 34 (с. 361-368)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
- перевірка присутніх;
- перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.

Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.

Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Облік довгострокових кредитів та векселів виданих

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Рахунки якого класу призначені для обліку довгострокових зобов'язань?
2. Який рахунок використовується для обліку довгострокових кредитів?
3. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їх характеристики.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку довгострокових кредитів.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про довгострокові кредити?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про довгострокові кредити?
7. Який рахунок використовується для обліку довгострокових векселів виданих?
8. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їх характеристики.
9. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку довгострокових векселів виданих.
10. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про довгострокові векселі видані?
11. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про довгострокові векселі видані?

2. Облік довгострокових зобов'язань по облігаціях

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що таке облігація? Назвіть відмінності між акцією та облігацією.
2. Що таке номінал, премія, дисконт?
3. Який рахунок використовується для обліку довгострокових зобов'язань за облігаціями?
4. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їх характеристики.

5. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку довгострокових зобов'язань за облігаціями.
6. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про довгострокові зобов'язання за облігаціями?
7. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про довгострокові зобов'язання за облігаціями?

3. *Облік довгострокових зобов'язань з оренди*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що таке операційна оренда? Дайте визначення фінансової оренди. Назвіть відмінності між цими видами оренди.
2. Який рахунок використовується для обліку довгострокових зобов'язань з оренди?
3. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їх характеристику.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку довгострокових зобов'язань з оренди.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про довгострокові зобов'язання з оренди?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про довгострокові зобов'язання з оренди?

4. *Облік відстрочених податкових зобов'язань і активів*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть основні нормативні документи, що регулюють систему бухгалтерського обліку на підприємстві.
2. Назвіть основні нормативні документи, що регулюють систему податкового обліку на підприємстві.
3. Окресліть різниці між розрахунком облікового та податкового прибутку.
4. Що таке постійні та тимчасові різниці?
5. Дайте визначення відстроченим податковим активам.
6. Дайте визначення відстроченим податковим зобов'язанням.
7. Який рахунок використовується для обліку?
8. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку.
9. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про?
10. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про ВПА та ВПЗ?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. 01 квітня поточного року підприємство отримало кредит у банку у сумі 400000 грн терміном на 2 роки під 20 % річних. Основна сума боргу погашається одноразово. Відсотки сплачуються щокварталу.

Розрахувати суму відсотків, що підлягають сплаті.

Відобразити в обліку господарські операції, використовуючи 9 клас рахунків.

Задача 2. Підприємство отримало кредит у банку у сумі 100000 грн терміном на 3 роки під 22 % річних. Основна сума боргу погашається одноразово. Відсотки сплачуються щомісячно.

Розрахувати суму відсотків, що підлягають сплаті.

Відобразити в обліку господарські операції, використовуючи 9 клас рахунків.

Задача 3. Підприємство «Б» в розрахунок за отримані від підприємства «А» товари вартістю 12000грн (у тому числі ПДВ) видало йому вексель строком на 2 роки. Вексель погашено своєчасно шляхом перерахування грошових коштів на рахунок підприємства «А».

Відобразити в обліку господарські операції.

Задача 4. Підприємство «Б» в розрахунок за отримані від підприємства «А» товари вартістю 672000 грн (у тому числі ПДВ) видало йому вексель строком на 5 років. Вексель погашено своєчасно шляхом перерахування грошових коштів на рахунок підприємства «А».

Відобразити господарські операції в обліку підприємства «А» і «Б».

Задача 5. Підприємство придбало товар вартістю 120 000 грн (в тому числі ПДВ) та в оплату видало вексель номіналом 120 000 на 2 роки днів під 12 % річних.

Відобразити в обліку господарські операції.

Задача 6. ТЗОВ "Феміда" придбало 10 вексельних бланків, вартість яких - 5 грн, крім того ПДВ. Державне мито становить 10 % від неоподаткованого мінімуму доходів громадян за кожен бланк. Виписано один переказний вексель.

Відобразити в обліку господарські операції.

Задача 7. Підприємство А реалізувало підприємству Б сировину на суму 2400 грн (у т.ч. ПДВ - 400 грн). У розрахунок за пшеницю підприємство Б видало простий вексель, терміном погашення по пред'явленню, номінальною вартістю 2400 грн. Справедлива вартість реалізованої пшениці складає 1800 грн.

Відобразити господарські операції в обліку підприємства А і Б.

Задача 8. Підприємство випустило 300 облігацій за номіналом 2000грн за одну облігацію строком обігу 2 роки. Оголошений відсоток становить 5% річних і виплачується один раз на рік.

Відобразити в обліку випуск та погашення довгострокової облігаційної позики, використовуючи 9 клас рахунків, якщо:

- облігації продано за безготівковим розрахунком за ціною 2100грн.
- облігації продано за готівку по 1900грн.

Амортизація премії / дисконту проводиться щорічно рівними частками.

Задача 9. Підприємство випустило облігації номінальною вартістю 50000 грн, які продано за 46282 грн. Оголошений відсоток становить 9% річних і виплачується один раз на рік. Дата погашення облігацій відбудеться через 5 років.

Розрахувати ефективну ставку відсотку. Амортизацію премії / дисконту.

Відобразити в обліку.

Задача 10. Підприємство випустило облігації номінальною вартістю 50000 грн, які продано за 52019 грн. Оголошений відсоток становить 9% річних і виплачується один раз на рік. Дата погашення облігацій відбудеться через 5 років.

Розрахувати ефективну ставку відсотку. Амортизацію премії / дисконту.

Відобразити в обліку.

Задача 11. Підприємство «Лізингоодержувач» уклало договір фінансового лізингу обладнання з підприємством «Лізингодавець». Первісна вартість обладнання – 60000 грн, знос об'єкта – 10000 грн, справедлива вартість об'єкта – 120000 грн (у т. ч. ПДВ – 20000 грн).

Припустимо, що заборгованість підприємства «Лізингоодержувач» за перший рік лізингу (відшкодування вартості) – 50915 грн, а за перший квартал використання – 11813 грн. Винагорода за користування об'єктом за перший квартал використання – 4800 грн (у т. ч. ПДВ – 800 грн).

Відобразити операції в обліку підприємства-орендодавця та орендаря.

Задача 12. За даними фінансової звітності підприємства річний дохід становив 100тис.грн, а згідно декларації з податку на прибуток валовий дохід – 130тис.грн Враховуючи, що річні витрати згідно даних бухгалтерського та податкового обліку становлять 60тис.грн, розрахувати відстрочені податкові активи / зобов'язання.

Відобразити в обліку операції з нарахування податку на прибуток та визнання відстрочених податкових активів / зобов'язань.

Задача 13. Розрахувати ВПА/ВПЗ, виходячи з наведених в таблиці даних:

тис. грн

Показник діяльності	Фінансова звітність	Податкова звітність
Дохід за 20__ р.	200	200
Витрати	170	190
Прибуток		
Податок на прибуток (__ %)		

III. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 3. Облік праці та її оплати

Практичне заняття: Облік праці та її оплати

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку розрахунків з працівниками на підприємствах різних форм власності

Кількість годин - 8 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття заробітної плати. Фонд оплати праці. Особовий склад підприємства
2. Форми та системи оплати праці

3. Документальне оформлення обліку робочого часу, виробітку та заробітної плати
4. Нарахування основної, додаткової заробітної плати та доплат до неї
5. Синтетичний і аналітичний облік заробітної плати
6. Облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Література: 1 (с. 170-197), 2 (с. 32-49), 4 (с. 234-260), 6 (с. 212-253), 7, 8 (с. 170-206), 9 (с. 333-351), 10, 13 (с. 233-284), 14 (с. 87-101), 22 (с. 286-328), 23 (с. 214-264), 26 (с. 369-425), 28 (с. 336-350), 34 (с. 272-281)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
- перевірка присутніх;
- перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.

Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.

Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Поняття заробітної плати. Фонд оплати праці. Особовий склад підприємства

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть положення (стандарт) бухгалтерського обліку, що визначає методологічні засади формування інформації про короткострокові зобов'язання та її розкриття у фінансовій звітності?
2. Назвіть основні нормативні документи, які регулюють порядок нарахування, виплати та обліку заробітної плати, обов'язкових внесків?
3. Розкрити поняття «заробітна плата». Яким чином здійснюється державне регулювання оплати праці?
4. Що таке фонд оплати праці? Назвіть його складові.
5. Що відноситься до основної заробітної плати?
6. Що включається в додаткову заробітну плату?
7. Які ще виплати включаються у фонд оплати праці?
8. Які виплати не включаються у фонд оплати праці?
9. Що таке особовий склад підприємства? Хто його встановлює? Яким документом?

2. Форми та системи оплати праці

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть основні форми оплати праці.
2. Які існують системи оплати праці при відрядній формі? Дайте їх характеристику. Наведіть приклади.

3. Які існують системи оплати праці при погодинній формі? Дайте їх характеристику. Наведіть приклади.

4. Здійсніть порівняння різних форм та систем оплати праці.

3. Документальне оформлення обліку робочого часу, виробітку та заробітної плати

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що таке робочий час?
2. Які існують норми тривалості робочого часу? Хто їх встановлює?
3. Скільки святкових та неробочих днів на рік? Перелічіть.
4. За допомогою яких документів здійснюється облік робочого часу, виробітку та заробітної плати?
5. Які позначення використовують під час заповнення табелю обліку робочого часу?

4. Нарахування основної, додаткової заробітної плати та доплат до неї

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Розкрийте основні методики нарахування основної, додаткової заробітної плати та доплат до неї.
2. Окресліть особливості нарахування заробітної плати за роботу в надурочний час, у нічний час, за час простою з вини та не з вини працівника тощо.
3. Яким чином оплачується робота у святкові дні?
4. Як здійснюється розрахунок відпускних?
5. Наведіть алгоритм розрахунку допомоги з тимчасової втрати працездатності?

5. Синтетичний і аналітичний облік заробітної плати

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Як здійснюється аналітичний облік заробітної плати?
2. Який рахунок використовується для обліку розрахунків з оплати праці?
3. Які субрахунки виокремлено в даному рахунку? Дайте їм характеристику.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків з оплати праці.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про розрахунки з оплати праці?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про розрахунки з оплати праці?

6. Облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть основні нормативні документи, які регулюють порядок нарахування та обліку розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?
2. Як здійснюється аналітичний облік розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?
3. Який рахунок використовується для обліку розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування? Окресліть порядок його використання.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку розрахунків за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про розрахунки за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про розрахунки за єдиним внеском на загальнообов'язкове державне соціальне страхування?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. Необхідно визначити заробіток токаря за місяць, якщо відомо, що він виконав такий обсяг робіт: валики ступінчасті — 100 шт., розцінка — 126,4 коп.; втулки конічні — 500 шт., розцінка — 49,8 коп.; болти — 300 шт., розцінка — 37,2 коп.

Задача 2. Необхідно визначити заробітну плату чергового робітника та вид оплати його праці, якщо він обслуговує 20 робітників, зайнятих в основному виробництві. Його годинна тарифна ставка складає 30,3 грн. Фактичне виконання завдання за робочими об'єктами обслуговування складає 18200 виробів. Планова норма виробітку, встановлена для кожного обслуговуваного виробничого об'єкта, складає 8 виробів на годину.

Задача 3. Необхідно визначити вид та розмір заробітної, плати фрезерувальника, якщо він за місяць виготовив 173 вироби при завданні 130. Норма часу на виконання операції складає 1,4 нормо-години, а годинна тарифна ставка становить 31,8 грн. Процент доплат за виконання плану становить 9%, а процент доплат за кожен процент перевиконання плану складає 1,5%.

Задача 4. Визначте вид оплати праці та розмір зарплати працівника, якщо він за місяць виготовив 220 виробів при завданні 180. Вихідна база для нарахування доплат -110% виконання плану. Трудомісткість виробництва продукції складає 1,1 нормо-години. Якщо план перевиконано в інтервалі від 1 до 10%, розцінка зростає на 25%, якщо в інтервалі 11-25% - на 50%, якщо в інтервалі 26-40 - на 75%, якщо більше 40% - на 100%. Годинна тарифна ставка згідно з трудовими нормативами складає 30,6 грн.

Задача 5. Заповніть таблиць обліку робочого часу умовного підприємства за поточний місяць, якщо:

- директор А хворів з 1 по 07 число згідно листка непрацездатності;
- головний бухгалтер Б відпрацював повний місяць;

- інженер-конструктор В відпрацював повний місяць, але знаходився у відрядженні з 08 по 11 число;
- слюсар-сантехнік Г знаходився у відпустці за власним бажанням з 11 по 21 число;
- слюсар Д звільнився з роботи 11 числа.

Здійснити підрахунок відпрацьованих людино-годин та днів вцілому по підприємству, враховуючи, що на ньому встановлений графік восьми годинного часу роботи в день при п'ятиденці.

Задача 6. Працівником подано листок тимчасової непрацездатності, в якому зазначено, що він хворів із 13 по 17 січня 20__р. включно. На підприємстві встановлено п'ятиденний робочий тиждень.

Які дні будуть оплачені працівнику за рахунок підприємства та за рахунок Фонду з тимчасової втрати працездатності?

Задача 7. Працівником подано листок тимчасової непрацездатності, в якому зазначено, що він хворів із 14 по 20 січня 20__р. включно. На підприємстві встановлено п'ятиденний робочий тиждень.

Які дні будуть оплачені працівнику за рахунок підприємства та за рахунок Фонду з тимчасової втрати працездатності. Які дні непрацездатності не будуть оплачуватись і чому?

Задача 8. Працівник, який входить до складу загальноновиробничого персоналу, хворів з 4 по 12 лютого 20__р. включно. Лікарняний листок було подано ним у лютому. Допомогу по тимчасовій непрацездатності було призначено в лютому в сумі 1620,76 грн, з них за рахунок підприємства – 1443,40 грн.

Заробітна плата за фактично відпрацьовані дні лютого склала 3200 грн.

Розрахувати суму утримань та нарахувань на заробітну плату.

Задача 9. Вантажник Сидорчук І.Ю. захворів 15.01.20__ року і вийшов на роботу 29.01.20__ року., надавши листок непрацездатності. Страховий стаж працівника - 7 років і 3 місяці. За останні перед настанням непрацездатності 12 місяців йому нарахована заробітна плата у сумі 75141,70грн (працівник відпрацював повну норму робочого часу за рік).

Скласти розрахунок допомоги з тимчасової непрацездатності та визначити суму, що виплачується за рахунок підприємства та фонду з тимчасової втрати працездатності.

Заробітна плата за фактично відпрацьовані дні січня склала 2900 грн.

Розрахувати суму утримань та нарахувань на заробітну плату.

Задача 10. Оклад працівника - 8400 грн. У серпні він відпрацював норму робочого часу -160 годин й, крім цього, 3 години працював надурочно.

Розрахувати суму заробітної плати працівника за серпень.

Задача 11. У серпні робітник відпрацював норму робочого часу - 160 годин й, крім того, у нього було 4 години понаднормової роботи, з яких 2 години - у нічний час (з 22.00 до 24.00). Згідно колдоговору доплата за роботу в нічний час - 20% годинної тарифної ставки за кожну годину роботи. Годинна тарифна ставка працівника - 40 грн у годину.

Розрахувати суму заробітної плати працівника за серпень.

Задача 12. Працівник, працю якого оплачують по відрядній системі, у серпні виготовив 474 одиниці продукції. Годинна тарифна ставка по розряду виконуваної роботи - 32 грн у годину, встановлена годинна норма виробітку - 3 виробу в годину. В один з робочих днів цього робітника залучали до понаднормової роботи на 2 години.

Робітників - погодинників з такою же кваліфікацією на підприємстві немає.

Розрахувати відрядну розцінку та заробітну плату працівника за серпень.

Задача 13. Слюсар з окладом 6450грн звільнився у жовтні 20__р. (останній день роботи 17 числа), заробіток за останні 14 місяців наведений у таблиці.

Період	Заробітна плата, грн	Період	Заробітна плата, грн
Серпень 20__	5380	Березень 20__	5400
Вересень 20__	5380	Квітень 20__	5400
Жовтень 20__	5380	Травень 20__	5400
Листопад 20__	5390	Червень 20__	5420
Грудень 20__	5390	Липень 20__	5420
Січень 20__	5390	Серпень 20__	5420
Лютий 20__	5400	Вересень 20__	5440

Працівник не був у відпустці з 16.11. попереднього року.

Розрахувати заробітну плату працівника за відпрацьовані дні жовтня 20__р., компенсацію за невикористану відпустку, здійснити утримання із заробітної плати та нарахування на неї.

Задача 14. За місяць була нарахована заробітна плата:

- виробничому персоналу у сумі 84640,00 грн,
- загальновиробничому персоналу у сумі 58470,00 грн,
- адміністративному персоналу у сумі 46820,00 грн

Здійснити розрахунок нарахувань на заробітну плату, виходячи із діючих ставок.

Відобразити в обліку господарські операції, включаючи сплату цих внесків.

Задача 15. Відобразити в обліку підприємства операції згідно задач 8-14 практичного заняття.

Задача 16. Відобразити в обліку підприємства операції щодо ЄСВ згідно задач 8-14 практичного заняття.

ІІІ. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 4. Облік розрахунків з бюджетом з податків та обов'язкових платежів

Практичне заняття: Облік розрахунків з бюджетом з податків та обов'язкових платежів

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку розрахунків з бюджетом з податків та обов'язкових платежів на підприємствах різних форм власності

Кількість годин - 6 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття й види податків та обов'язкових платежів
2. Облік податку на прибуток
3. Облік податку на додану вартість
4. Облік податку з доходів фізичних осіб
5. Облік інших податків та обов'язкових платежів

Література: 2 (с. 55-58), 6 (с. 198-205), 7, 8 (с. 253-258), 9 (с. 312-328), 10, 18, 22 (с. 329-385), 26 (с. 481-510), 34 (с. 282-301), 35

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
 - перевірка присутніх;
 - перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.
- Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.
Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Поняття й види податків та обов'язкових платежів

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що таке обов'язкові платежі? Дайте визначення податку?
2. Які існують податки та обов'язкові платежі?
3. Якими нормативними документами регулюється нарахування, сплата, звітність та облік податків і обов'язкових платежів?
4. Який рахунок призначений для обліку податків та обов'язкових платежів?
5. Які субрахунки виокремлені в даному рахунку?
6. Як побудувати аналітичний облік податків та обов'язкових платежів виходячи з їх класифікації?

2. Облік податку на прибуток

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Яким нормативним документом регулюється нарахування, сплата, звітність та облік податку на прибуток?
2. Який розділ ПКУ висвітлює порядок нарахування, сплати та звітності щодо податку на прибуток?
3. Розкрийте сутність податку на прибуток. Назвіть базу оподаткування, методику її розрахунку, ставку податку.
4. Наведіть алгоритм розрахунку податку на прибуток.
5. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку податку на прибуток.

3. *Облік податку на додану вартість*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Яким нормативним документом регулюється нарахування, сплата, звітність та облік податку на додану вартість?
2. Який розділ ПКУ висвітлює порядок нарахування, сплати та звітності щодо податку на додану вартість?
3. Розкрийте сутність податку на додану вартість. Назвіть базу оподаткування, ставку податку, методику розрахунку суми податку до сплати.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку податку на додану вартість.

4. *Облік податку з доходів фізичних осіб*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Яким нормативним документом регулюється нарахування, сплата, звітність та облік податку з доходів фізичних осіб?
2. Який розділ ПКУ висвітлює порядок нарахування, сплати та звітності щодо податку з доходів фізичних осіб?
3. Розкрийте сутність податку з доходів фізичних осіб. Назвіть базу оподаткування, ставку податку, методику утримання податку.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку податку з доходів фізичних осіб.

5. *Облік інших податків та обов'язкових платежів*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

7. Які ще, крім вивчених раніше, існують податки та обов'язкові платежі?
8. Якими нормативними документами регулюється нарахування, сплата, звітність та облік цих податків і обов'язкових платежів?
9. Розкрийте сутність цих податків і обов'язкових платежів. Назвіть базу оподаткування, методику її розрахунку, ставку.
10. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку інших податків і обов'язкових платежів.
11. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про податки та обов'язкові платежі?
12. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про податки та обов'язкові платежі?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. За даними бухгалтерського обліку за рік:

- доходи підприємства - 300000 грн з ПДВ,

- собівартість реалізованих товарів, робіт, послуг – 180000 грн,
- адміністративні витрати 30000 грн,
- витрати на збут – 6000грн.

Розрахувати податок на прибуток рік.

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку нарахований та сплачений податок на прибуток.

Задача 2. Підприємство протягом місяця відвантажило готової продукції на суму 83196грн з ПДВ, придбало сировини та матеріалів на суму 72000грн з ПДВ. Припускаючи, що на підприємстві не відбувалося оподатковуваних ПДВ операцій крім перелічених, розрахувати суму податку на додану вартість до сплати, якщо:

- оплата відбулася після поставок,
- оплата відбулася до поставок.

Відобразити ці операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 3. Розрахувати ПДФО, якщо заробітна плата адміністративного персоналу становить:

- 6000 грн (є заява на застосування ПСП загального розміру),
- 2860 грн (є заява на застосування ПСП загального розміру),
- 2200 грн (є заява на застосування ПСП, як учасник ліквідації аварії на ЧАЕС 2 кат.),
- 450 грн (є заява на застосування ПСП загального розміру)
- 6000 грн (є заява на застосування ПСП як мати трьох дітей до 18 років)

Відобразити на рахунках бухгалтерського обліку нарахований та сплачений податок.

Задача 4. Маркетолог 12.01.20__р. витратив 10 000 грн із 14 000 грн, отриманих під звіт для закупівлі товару, що підтверджується документально. П'ятий банківський день припадає на 19.01.20__р., однак працівник без поважної причини подав Звіт та повернув кошти в сумі 4 000 грн у касу підприємства 20.01.20__р.

Зарплата такого працівника за січень 20__ року – 6 000 грн

Розрахувати ПДФО та відобразити операції в обліку.

Задача 5. ПП "Статус" придбало 500 000 акцизних марок для маркування тютюнових виробів власного виробництва. Протягом звітного періоду було виготовлено: сигарет без фільтру - 12500 пачок, сигарет з фільтром - 7500 пачок (по 20 сигарет в пачці). Протягом цього ж періоду обсяги реалізації продукції вітчизняним покупцям склали: по сигаретах без фільтра - 12000 пачок на умовах передоплати; по сигаретах без фільтру - 5500 пачок - з оплатою протягом місяця. 500 пачок сигарет без фільтру відпущено безоплатно військовій частині.

Розрахувати суму акцизного податку. Відобразити ці операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 6. ТОВ «Дельта» придбало новий легковий автомобіль BMW 2012 р. випуску з об'ємом циліндрів двигуна 3000 см3 за 425 000 грн з ПДВ становить 85 000 грн, усього — 510 000 грн.

Розрахувати суму збору за першу реєстрацію транспортного засобу згідно з пп. 234.1.2 п. 234.1 ст. 234. Відобразити ці операції на рахунках бухгалтерського обліку.

III. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 5. Облік доходів і витрат

Практичне заняття: Облік доходів і витрат

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку доходів і витрат на підприємствах різних форм власності

Кількість годин - 6 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Основні вимоги до визнання та оцінки доходів та витрат
2. Класифікація доходів
3. Облік доходів підприємства
4. Загальні підходи до формування витрат діяльності підприємства.

Класифікація витрат

5. Облік витрат підприємства

Література: 2 (с. 59-74), 4 (с. 261-296), 6 (с. 281-307, 320-341), 7, 8 (с. 263-301, 314-328), 9 (с. 152-198, 246-285), 10, 13 (с. 473-521), 16, 17, 23 (с. 494-536), 26 (с. 426-475), 34 (с. 311-343)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
- перевірка присутніх;
- перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.

Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.

Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. *Основні вимоги до визнання та оцінки доходів та витрат*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що визначають методологічні засади формування інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності?
2. Назвіть положення (стандарти) бухгалтерського обліку, що визначають методологічні засади формування інформації про витрати підприємства та її розкриття у фінансовій звітності?
3. Назвіть основні вимоги до визнання доходів.
4. Назвіть основні вимоги до визнання витрат.

5. Назвіть основні вимоги до оцінки доходів.
6. Назвіть основні вимоги до оцінки витрат.

2. Класифікація доходів

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Наведіть класифікація доходів.
2. Який основний принцип класифікації доходів в бухгалтерському обліку?
3. Які види діяльності може здійснювати підприємство?
4. Наведіть приклади доходів від основної діяльності підприємства?
5. Наведіть приклади доходів від іншої операційної діяльності підприємства?
6. Наведіть приклади доходів від фінансової діяльності підприємства?
7. Наведіть приклади доходів від інвестиційної діяльності підприємства?
8. Наведіть приклади доходів від іншої неопераційної діяльності підприємства?

3. Облік доходів підприємства

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. На рахунках якого класу ведеться облік доходів підприємства?
2. Які рахунки призначені для обліку доходів підприємства? Дайте їм характеристику, пов'язуючи кожний з окремим видом діяльності підприємства.
3. Які субрахунки виокремлено в даних рахунках? Дайте їм характеристику.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку доходів підприємства.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про доходи підприємства?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про доходи підприємства?

4. Загальні підходи до формування витрат діяльності підприємства.

Класифікація витрат

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть положення (стандарт) бухгалтерського обліку, що визначає методологічні засади формування інформації про витрати та її розкриття у фінансовій звітності?
2. Назвіть основні вимоги до визнання витрат.
3. Назвіть основні вимоги до оцінки витрат.
4. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про витрати підприємства?
5. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про витрати підприємства?
6. Назвіть загальні підходи до формування витрат діяльності підприємства.
7. Наведіть класифікація витрат.
8. Наведіть класифікація витрат.

9. Який основний принцип класифікації витрат в бухгалтерському обліку?
10. Які види діяльності може здійснювати підприємство?
11. Наведіть приклади витрат від основної діяльності підприємства?
12. Наведіть приклади витрат від іншої операційної діяльності підприємства?
13. Які витрати відносять до загальновиробничих? Наведіть приклади.
14. Які витрати відносять до адміністративних? Наведіть приклади.
15. Які витрати відносять до витрат на збут? Наведіть приклади.
16. Наведіть приклади витрат від фінансової діяльності підприємства?
17. Наведіть приклади витрат від інвестиційної діяльності підприємства?
18. Наведіть приклади витрат від іншої неопераційної діяльності підприємства?

5. Облік витрат підприємства

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. На рахунках якого класу ведеться облік витрат підприємства?
2. Які рахунки призначені для обліку витрат підприємства? Дайте їм характеристику, пов'язуючи кожний з окремим видом діяльності підприємства.
3. Які субрахунки виокремлено в даних рахунках? Дайте їм характеристику.
4. В чому особливість обліку за рахунком 91?
5. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку витрат підприємства.
6. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про витрати підприємства?
7. В яких випадках підприємство використовує журнал №5, а в яких - №5А?
8. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про витрати підприємства?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. Підприємство реалізувало готову продукцію вітчизняному покупцю на 36 000 грн з ПДВ.

Прокоментуйте порядок визнання доходу. Який вид активу збільшився?

Задача 2. Визначити суму доходів, яка повинна бути відображена в Звіті про фінансові результати за умови, що підприємство виробляє газові плити і за рік відвантажило клієнтам 120 одиниць в кредит. Собівартість однієї плити 100 грн, а ціна реалізації 300 грн. Від клієнтів отримано оплату станом на останній місяць року (31.12.XX) в сумі $(100 \cdot 300) = 30\,000$ грн, тобто тільки за 100 одиниць. Решта грошей не надійшло, із офіційних джерел (публікація в газеті) стало відомо, що клієнт, який придбав три газових плити збанкрутував.

Задача 3. Визначити суму доходу для відображення у Звіті про фінансові результати. Клієнт N оплатив 100 одиниць продукції запродажними цінами 200 грн за одиницю, але звернувся з проханням зберігати її на складі виробника. Собівартість одиниці продукції 80 грн.

Задача 4. Визначити суму доходу у вигляді відсотків від отриманого векселя за умови, що підприємство 31.05.20__ р. отримало вексель від покупця

на 6000 грн на 60 днів під 11 % річних. Покупець погасив вексель 31.07.20__ р. разом із сумою відсотків.

Задача 5. Визначити дохід у вигляді роялті за умови, що фірма «К» надала право продажу 600 книг «Бухгалтерський фінансовий облік» в 20__ р. фірмі «№ 2». Згідно договору ціна реалізації 25грн за примірник. За кожний проданий примірник фірма «№ 2» нараховує роялті 12 % від ціни реалізації. За 20__ р. продано 400 книг.

Визначити вартість незавершеного виробництва на кінець місяця. і відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 6. Покупцям реалізована готова продукція на суму 276000грн з ПДВ.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 7. Підприємство надало послуги на суму 33600 з ПДВ.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 8. Підприємством реалізовані товари на суму 372000 з ПДВ.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 9. Підприємство реалізувало залишки палива на суму 36000 крім того ПДВ.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 10. Підприємство отримало сировину від постачальника на суму 48000грн з ПДВ, за яку не розраховалося протягом терміну позовної давності.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 11. 15 жовтня отримано сировину вартістю 50000 дол. США. Курс на дату отримання становив 27 грн за 1 дол. Оплату за цю сировину в сумі 50000 дол. здійснено 24 жовтня. Курс Нацбанку України 24 жовтня 26 грн. Відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 12. 25 жовтня отримано обладнання вартістю 80000 дол. США. Курс на дату отримання становив 28 грн за 1 дол. Оплату за ці основні засоби в сумі 80000 дол. здійснено 28 жовтня. Курс Нацбанку України 28 жовтня 27 грн. Відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 13. Підприємство здає в оренду приміщення. В кінці місяця підписано акт про надані послуги з оренди на суму 48000 з ПДВ.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 14. Впродовж місяця у підприємства відбувались наступні події:

- реалізована продукція;
- сплачені платежі за договорами комісії на користь комітента;
- реалізовані неліквідні запасні частини;
- сплачена попередня (авансова) оплата за сировину;
- погашено раніше отриманий кредит;
- нараховані відсотки за користування кредитом.

Виходячи з наведених даних побудуйте таблицю визнання (невизнання) витрат:

№	Події	Визнання (невизнання) витрат (+, -)	Назва витрат
1	Реалізована продукція	+	Собівартість реалізованої продукції
2	...		

Задача 16. Підприємство списало собівартість реалізованої продукції на 24 000 грн.

Прокоментуйте порядок визнання цих витрат. Як це вплинуло на стан активів та капіталу?

Задача 17. Підприємство нарахувало відсотки за користування кредитом.

Прокоментуйте порядок визнання цих витрат. Як це вплинуло на стан активів та капіталу?

Задача 18. Ґрунтуючись на даних діючого плану рахунків (клас 9), доопрацювати таблицю відповідності рахунків (субрахунків) з обліку доходів і витрат різним видам діяльності підприємства (практичне заняття №23).

Задача 19. Покупцям реалізовані товари на суму 276000грн з ПДВ. Собівартість реалізованої готової продукції становить 190000грн. Вартість послуг, сплачених сторонній організації за рекламу продукції, складає 2000грн з ПДВ.

Визначити фінансовий результат від реалізації продукції.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 20. Підприємство надало послуги на суму 33600 з ПДВ. Собівартість реалізованих послуг становить 20000грн. Вартість послуг, сплачених сторонній організації за рекламу цих послуг складає 2400грн з ПДВ.

Визначити фінансовий результат від реалізації послуг.

Відобразити в обліку ці господарські операції.

Задача 21. Підприємством реалізована готова продукція на суму 372000 з ПДВ. Виробнича собівартість такої продукції становить 210000грн, сума непрямих постійних нерозподілених витрат – 85000грн.

Визначити фінансовий результат від реалізації продукції.

Задача 22. Залишок незавершеного виробництва на початок місяця становив 23000грн.

Впродовж місяця списано на виробництво матеріалів на суму 15000грн. Робочим нарахована заробітна плата у сумі 12000грн, а також здійсненні нарахування на неї у сумі 40% від заробітної плати. Здійснено поточний ремонт виробничого обладнання, на який витрачено запасних частин на суму 200грн. Нарахований знос верстатів у сумі 300грн. Здійснити процес виробництва допомагала стороння організація, що виставила рахунок за свої послуги у сумі 4800грн з ПДВ.

На загальновиробничі витрати списано інші матеріали на суму 500грн, нараховано знос приміщення загальновиробничого призначення у сумі 600грн, нарахована заробітна плата загальновиробничому персоналу у сумі 2000грн, а також здійсненні нарахування на неї.

Доля непрямих постійних нерозподілених витрат становить 30%.

Готової продукції оприбутковано впродовж місяця на суму 30000грн.

Визначити вартість незавершеного виробництва на кінець місяця. і відобразити ці операції в обліку підприємства.

Задача 23. Підприємство виготовляє два види продукції—А та Б, використовуючи для цього одне приміщення цеху. Роботою обох виробництв керує начальник цеху. У цьому цеху також працює обслуговуючий персонал — інженер та технолог. Відповідно підприємство несе загальновиробничі витрати на утримання приміщення цеху та на оплату праці загальновиробничого персоналу (у т. ч. нарахування ЄСВ).

Планова кількість продукції А — 900 шт. на місяць, продукції Б — 2100 шт. на місяць. Планові постійні загальновиробничі витрати становлять:

- на утримання приміщення цеху — 15800 грн. на місяць,
- на оплату праці загальновиробничого персоналу, включаючи ЄСВ, — 26200 грн. на місяць.

У березні 20__ р. підприємство виготовило 800 шт. продукції А (на 100 шт. менше планової кількості) та 2150 шт. продукції Б (на 50 шт. більше запланованого).

Фактична сума постійних загальновиробничих витрат у березні 20__ р. становила:

- на утримання приміщення цеху — 15900 грн. на місяць,
- на оплату праці загальновиробничого персоналу, включаючи ЄСВ, — 26300 грн. на місяць.

За березень 20__ р. реалізовано продукцію на суму 156000 грн. з ПДВ, частково виготовлену в лютому, а частково — у березні, її виробнича собівартість — 115300 грн.

Здійснити розподіл загальновиробничих витрат за видами продукції. Відобразити операції в обліку.

ІІІ. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 6. Облік доходів майбутніх періодів

Практичне заняття: Облік доходів майбутніх періодів

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку доходів майбутніх періодів на підприємствах різних форм власності

Кількість годин - 2 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Економічна сутність та склад доходів майбутніх періодів
2. Синтетичний та аналітичний облік доходів майбутніх періодів
3. Відображення доходів майбутніх періодів на рахунках бухгалтерського обліку

Література: 2 (с. 75-76), 7, 9 (с. 310-311), 10, 15

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
 - перевірка присутніх;
 - перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.
- Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.
Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Економічна сутність та склад доходів майбутніх періодів

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Дати визначення доходів майбутніх періодів.
2. Навести приклади доходів, що є доходами майбутніх періодів.
3. Чим доходи майбутніх періодів відрізняються від отриманої попередньої оплати?

2. Синтетичний та аналітичний облік доходів майбутніх періодів

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. На якому рахунку ведеться облік доходів майбутніх періодів?
2. На якому рахунку ведеться облік доходів майбутніх періодів?
3. Дайте характеристику рахунку 69 «Доходи майбутніх періодів».
4. Як здійснюється аналітичний облік доходів майбутніх періодів?

3. Відображення доходів майбутніх періодів на рахунках бухгалтерського обліку

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Навести типову кореспонденцію рахунків щодо накопичення доходів майбутніх періодів.
2. Навести типову кореспонденцію рахунків щодо списання (розподілу) та включення до складу доходів звітного періоду доходів майбутніх періодів.
3. Чи відображаються доходи майбутніх періодів у звіті про фінансові результати?
4. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про доходи майбутніх періодів?
5. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про доходи майбутніх періодів?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. Підприємство реалізувало готову продукцію вітчизняному покупцю на 36 000 грн з ПДВ.

Прокоментуйте порядок визнання доходу. Який вид активу збільшився?

Задача 1. Підприємство в січні поточного року одержало орендну плату за січень і лютий у сумі 2400 грн з ПДВ.

Відобразити в обліку господарські операції у січні та лютому.

Задача 2. Видавництво отримало 10 травня передплату вітчизняного періодичного видання "ДК" на друге півріччя 20__ року на суму 348 грн (без ПДВ); вітчизняного періодичного видання "Все про податки в Україні" на друге півріччя 20__ року на суму 990 грн (без ПДВ). Усі видання виходять чотири рази на місяць.

Відобразити ці господарські операції в обліку підприємства.

Задача 3. Компанія займається наданням телекомуні-каційних послуг. 10 березня було укладено новий договір абонентського обслуговування і отримано авансовий платіж в розмірі 120 грн. За лютий абонентом було здійснено дзвінків на 90 грн.

Відобразити ці господарські операції в обліку підприємства.

Задача 4. Редакція журналу отримала від одного свого передплатника гроші за передплату на I півріччя 20__ р. у розмірі 360,00 грн (у т. ч. ПДВ - 60,00 грн). Місячна вартість передплати становить 60,00 грн (у т. ч. ПДВ - 10,00 грн).

Відобразити ці господарські операції в обліку підприємства за I півріччя.

III. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 7. Облік фінансових результатів діяльності підприємства

Практичне заняття: Облік фінансових результатів діяльності підприємства

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку фінансових результатів діяльності підприємств різних форм власності

Кількість годин - 6 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття фінансових результатів та порядок їх формування
 2. Облік фінансових результатів діяльності
 3. Облік нерозподіленого прибутку підприємства та його використання
- Література: 2 (с. 77-82), 4 (с. 261-296), 6 (с. 339-341), 7, 8 (с. 327-328), 9 (с. 282-283), 10, 13 (с. 499-506), 14 (с. 164-179), 16, 17, 23 (с. 515-517), 26 (с. 441-447), 34 (с. 335-340)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
 - перевірка присутніх;
 - перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.
- Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.

Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Поняття фінансових результатів та порядок їх формування

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть нормативний документ, що визначає методологічні засади формування інформації про фінансові результати діяльності підприємства та її розкриття у фінансовій звітності?
2. Що називають фінансовим результатом діяльності?
3. Висвітліть методику визначення прибутку (збитків) за звітний період.
4. Класифікуйте фінансові результати діяльності підприємства за видами діяльності.

2. Облік фінансових результатів діяльності

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Який порядок формування фінансових результатів діяльності підприємства?
2. На якому рахунку ведуть облік фінансових результатів діяльності підприємства?
3. Які субрахунки має даний рахунок? Дайте їм характеристику.
4. За якими критеріями розподіляються субрахунки рахунку 79?
5. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку фінансових результатів діяльності підприємства.
6. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про фінансові результати діяльності підприємства?
7. В яких фінансових звітах відображається інформація про фінансові результати діяльності підприємства?
8. Який порядок складання форми №2 «Звіт про фінансові результати»?

3. Облік нерозподіленого прибутку підприємства та його використання

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Як розраховується валовий прибуток (збиток)?
2. Як розраховується фінансовий результат від операційної діяльності?
3. Як розраховується фінансовий результат від звичайної діяльності до оподаткування?
4. Як розраховується фінансовий результат від звичайної діяльності після оподаткування?
5. Як розраховується чистий прибуток (збиток)?
6. Як пов'язані показники прибутку (збитку) в різних формах звітності?
7. На якому рахунку ведуть облік нерозподіленого прибутку (збитків) підприємства?
8. Які субрахунки має даний рахунок? Дайте їм характеристику.

9. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку нерозподіленого прибутку (збитків) підприємства.
10. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про нерозподілений прибуток (збитки) підприємства?
11. В яких фінансових звітах відображається інформація про нерозподілений прибуток (збитки) підприємства?
12. Як пов'язані показники прибутку (збитку) в різних формах звітності? Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. Визначити результат операційної діяльності підприємства, виходячи з наведених даних:

№	Господарські операції	Сума, грн
1	Дохід від реалізації готової продукції (у т.ч. ПДВ)	54000,00
2	Собівартість реалізованої готової продукції	35500,00
3	Одержано дохід від реалізації іноземної валюти	20000,00
4	Собівартість реалізованої іноземної валюти	19000,00
5	Дохід від списання кредиторської заборгованості без ПДВ	1500,00
6	Списані сумнівні та безнадійні борги	2100,00

Задача 2. Визначити результат діяльності підприємства, виходячи з наведених даних:

№	Господарські операції	Сума, грн
1	Дохід від реалізації запасів (у т.ч. ПДВ)	36000,00
2	Собівартість реалізованих запасів	15500,00
3	Одержано дохід від операційної оренди (у т.ч. ПДВ)	600,00
4	Витрати на збут	800,00
5	Нестачі і втрати від псування цінностей	920,00
8	Адміністративні витрати	2300,00
9	Дохід від реалізації товарів (у т.ч. ПДВ)	648000,00
10	Собівартість реалізованих товарів	360000,00

Задача 3. Визначити результат операційної діяльності підприємства, виходячи з наведених даних:

№	Господарські операції	Сума, грн
1	Дохід від реалізації готової продукції (у т.ч. ПДВ)	54000,00
2	Собівартість реалізованої готової продукції	35500,00
3	Одержано дохід від реалізації іноземної валюти	20000,00
4	Собівартість реалізованої іноземної валюти	19000,00
5	Дохід від списання кредиторської заборгованості без ПДВ	1500,00
6	Списані сумнівні та безнадійні борги	2100,00

Відобразити в обліку підприємства операції закриття доходів та витрат на фінансовий результат, відобразити прибуток (збиток) від операційної діяльності.

Задача 4. Визначити результат від фінансових операцій підприємства, виходячи з наведених даних:

№	Господарські операції	Сума, грн
1	Дивіденди отримані	8500,00
2	Проценти отримані	15000,00
3	Проценти за кредит	26000,00

Відобразити в обліку підприємства операції закриття доходів та витрат на фінансовий результат, відобразити прибуток (збиток) від фінансової діяльності.

Задача 5. Визначити результат діяльності підприємства, виходячи з наведених даних:

№	Господарські операції	Сума, грн
1	Дохід від реалізації запасів (у т.ч. ПДВ)	36000,00
2	Собівартість реалізованих запасів	15500,00
3	Одержано дохід від операційної оренди (у т.ч. ПДВ)	600,00
4	Витрати на збут	800,00
5	Нестачі і втрати від псування цінностей	920,00
8	Адміністративні витрати	2300,00
9	Дохід від реалізації товарів (у т.ч. ПДВ)	648000,00
10	Собівартість реалізованих товарів	360000,00

Відобразити в обліку підприємства операції закриття доходів та витрат на фінансовий результат, відобразити прибуток (збиток).

Задача 6. У січні 20__ року було створене підприємство зі статутним капіталом 320000,00 грн. Засновниками підприємства є дві юридичні особи й одна фізична особа. Частка в статутному капіталі кожного з них дорівнює:

- юридична особа №1 - 200000,00 грн;
- юридична особа №2 - 100000,00 грн;
- фізичної особи - 20000,00 грн.

За підсумками року підприємство отримало збитки від операційної діяльності в сумі 3500 грн та прибуток від фінансової діяльності в сумі 500 грн

Наступного року підприємство отримало прибутки в сумі 6500 грн та нарахувало дивіденди засновникам в сумі 10000,00 грн.

Відобразіть в обліку підприємства ці операції.

III. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 8. Облік власного капіталу

Практичне заняття: Облік власного капіталу

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку власного капіталу на підприємствах різних форм власності

Кількість годин - 4 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття та функції власного капіталу
2. Формування та облік зареєстрованого (пайового), додаткового капіталу та капіталу у дооцінках
3. Облік резервного та вилученого капіталу
4. Облік забезпечень майбутніх витрат і платежів

Література: 1 (с. 290-316), 2 (с. 83-93), 4 (с. 193-233), 6 (с. 254-278), 7, 8 (с. 207-229), 9 (с. 227-245), 10, 14 (с. 138-146), 23 (с. 537-552), 26 (с. 289-318), 28 (286-

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
- перевірка присутніх;
- перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.

Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.

Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. *Поняття та функції власного капіталу*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Які нормативні документи регулюють питання формування та зміни власного капіталу?
2. Назвіть нормативні документи, які визначають методологічні засади формування інформації про власний капітал підприємства та її розкриття у фінансовій звітності?
3. Що таке власний капітал?
4. Назвіть основні функції власного капіталу.
5. Назвіть складові власного капіталу.

2. *Формування та облік зареєстрованого (пайового), додаткового капіталу та капіталу у дооцінках*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

9. Розкрийте порядок формування та зміни статутного капіталу.
10. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку статутного капіталу.
11. Розкрийте порядок формування та зміни пайового капіталу.
12. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку пайового капіталу.

13. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про зареєстрований капітал?
14. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про зареєстрований капітал?
15. Розкрийте порядок формування та зміни додаткового капіталу.
16. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку додаткового капіталу.
17. Розкрийте порядок формування та зміни капіталу в дооцінках.
18. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку капіталу в дооцінках.
19. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про додатковий капітал і капітал у дооцінках?
20. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про додатковий капітал і капітал у дооцінках?

3. *Облік резервного та вилученого капіталу*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Які нормативні документи регулюють питання формування та зміни резервного капіталу?
2. Розкрийте порядок формування та зміни резервного капіталу.
3. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку резервного капіталу.
4. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про резервний капітал?
5. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про резервний капітал?
6. Розкрийте порядок формування та зміни вилученого капіталу.
7. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку вилученого капіталу.
8. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про вилучений капітал?
9. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про вилучений капітал?

4. *Облік забезпечень майбутніх витрат і платежів*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть положення (стандарт) бухгалтерського обліку, що визначає методологічні засади формування інформації про забезпечення майбутніх витрат і платежів підприємства та її розкриття у фінансовій звітності?
2. Що таке забезпечення майбутніх витрат і платежів?
3. Наведіть приклади створення забезпечення майбутніх витрат і платежів.
4. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку забезпечень майбутніх витрат і платежів.
5. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про забезпечення майбутніх витрат і платежів?
6. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про забезпечення майбутніх витрат і платежів?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. Побудуйте таблицю складових власного капіталу:

Рахунок, відображення в балансі(+,-)	Елементи власного капіталу	Зміст
40 р. 1400 («+»)	Зареєстрований (пайовий) капітал: 1) Статутний капітал 2) Пайовий капітал	1) Зареєстрована вартість простих і привілейованих акцій для акціонерних товариств і сума оголошеного статутного капіталу для інших підприємств, зафіксовані в статутних документах 2) Сума пайових внесків фізичних і юридичних осіб ...
...

Задача 2. На підприємстві є наступні дані за перший квартал по матеріалу А (без ПДВ):

Відповідно до установчих документів статутний фонд становить 500 тис. грн. Засновники вносять:

- коштами – 250 тис. грн,
- будівлею – 100 тис. грн,
- обладнанням – 120 тис. грн,
- товарами – 30 тис. грн.

Товари внесено невчасно, на місяць пізніше встановленого терміну. Відповідно до статуту пеня за невчасне внесення внеску до статутного фонду обчислюється з розрахунку 10% річних.

Відобразити дані операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 3. Учасник здійснив грошовими коштами вклад до статутного фонду ТОВ у розмірі 7000 грн. При виході з товариства його частка, виплачувана грошовими коштами, склала 10000 грн. Розглянемо такі варіанти:

1. Товариство зменшує розмір статутного фонду.
2. Учасник, що виходить, поступається своєю часткою самому товариству, яке протягом одного року передає її іншим учасникам.
3. Учасник, що виходить, поступається своєю часткою учасникам, що залишилися.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 4. Підприємство безоплатно отримало верстат, справедлива вартість якого на дату отримання становила 7500 грн. Розрахувати суму амортизаційних відрахувань, якщо амортизація верстата нараховується прямолінійним способом. Відобразити дані операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 5. На початок року у підприємства значились збитки у сумі 15 тис. грн. Протягом року підприємство отримало доходи та витрати за наступними видами діяльності:

Тис. грн		
Вид діяльності	Доходи	Витрати
Основна діяльність	645	600
Інша операційна	300	250

Вид діяльності	Доходи	Витрати
Фінансова	10	8
Інша звичайна	100	82

Визначити результат діяльності підприємства за звітний період. Створити резервний капітал у розмірі 5% чистого прибутку. Визначити прибуток (збиток) на кінець року.

Відобразити операції в обліку.

Задача 6. Статутом ТзОВ "Факел" передбачено, що відрахування до резервного капіталу здійснюються щорічно в сумі 5% від чистого прибутку до досягнення загальної суми 15% від статутного капіталу. Статутний капітал ТзОВ "Факел" становить 100 тис. грн.

Прибуток у перший рік діяльності становив 140 тис. грн.

Прибуток у другий рік діяльності становив 200 тис. грн.

Відобразити операції в бухгалтерському обліку за та заповнити розділ власний капітал в балансі на кінець першого і другого року.

Задача 7. Підприємство за підсумками звітного року отримало чистий прибуток у розмірі 500 000 грн. Відповідно до установчих документів, відрахування до резервного фонду становлять 5% чистого прибутку.

Резервний фонд використаний на:

- збільшення статутного капіталу за рахунок резервного капіталу на суму 10000 грн;
- на виплату дивідендів по привілейованих акціях на суму 20000 грн

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 8. Підприємство раніше викупило 1500 власних акцій (номінальна вартість однієї акції — 20 грн) за загальну суму 36000 грн. 600 акцій анульовано, 400 продано за номіналом і 500 акцій по 18 грн за одну.

Відобразити дані операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 9. Акціонерне товариство за посередництва торговця цінними паперами викупило у акціонерів власні акції (номінальна вартість однієї акції — 20 грн): 1500 — за ціною 24 грн за одну акцію готівкою; 600 — за номіналом готівкою; 900 — за ціною 18 грн за одну акцію (за безготівковим розрахунком). Торговцю цінними паперами за посередництво сплачено 150 грн.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 10. Акціонерне товариство викупило власні акції у акціонерів (номінал однієї акції — 100 грн):

- 500 — за ціною 120 грн за одну акцію готівкою;
- 600 — за номіналом готівкою;
- 700 — за ціною 90 грн за одну акцію (за безготівковим розрахунком).

З викуплених акцій було анульовано 400, а останні реалізовано за безготівковим розрахунком по 110 грн за акцію.

Які зміни відбулися у власному капіталі підприємства?

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 11. З ТОВ виходить учасник, доля якого в статутному капіталі 20 %. Його доля викупується іншим учасником. Зареєстрований і сплачений статутний капітал у розмірі 100 тис. грн. Резервний капітал на початок звітного року 25 тис. грн, нерозподілений прибуток минулих років — 60 тис. грн.

Зробити бухгалтерські проводки. Вказати на первинні документи, які необхідні для відображення господарських операцій.

Відобразити ці господарські операції в обліку.

Задача 12. Підприємство надає один вид послуг із строком гарантії півроку. На основі вивчення відповідної інформації встановлено, що витрати на гарантійне обслуговування становлять близько 5 % від загальної вартості наданих послуг. У липні дохід від реалізації послуг становив 100 тис. грн. Протягом липня фактичні витрати, пов'язані з виконанням гарантійних зобов'язань, становили 1,6 тис. грн, з яких 1 тис. грн – витрати на оплату праці працівників, які були задіяні в усуненні недоліків наданих послуг, нарахування на зарплату – 38,5% (умовно), інші витрати – вартість запасних частин.

Відобразити ці господарські операції в обліку.

Задача 13. На підприємстві працює 50 працівників. Їх середня заробітна плата складає 2500 грн. Страховий тариф на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання становить 40%. Розрахувати послідовно:

- плановий річний фонд оплати праці;
- планову річну суму відпускних;
- коефіцієнт або норму резервування;
- місячний фонд заробітної плати;
- місячну суму резерву відпускних.

Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Задача 14. На підприємстві працюють 20 найманих осіб (інваліди на підприємстві не працюють). Плановий річний фонд оплати праці на 20__ р. становить 250 000 грн, планова річна сума відпускних - 25 000 грн. Фактичний фонд оплати праці, нарахований у квітні, становить 20 000 грн.

Розрахувати розмір місячного забезпечення у квітні. Відобразити операції на рахунках бухгалтерського обліку.

III. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 9. Облік неоплаченого капіталу

Практичне заняття: Облік неоплаченого капіталу

Навчальна мета заняття: опанування практики фінансового обліку неоплаченого капіталу на підприємствах різних форм власності

Кількість годин - 2 (денна форма); 0 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Поняття неоплаченого капіталу
2. Синтетичний та аналітичний облік неоплаченого капіталу

Література: 1 (с. 290-316), 2 (с. 94-96), 4 (с. 193-233), 6 (с. 261-263), 7, 8 (с. 215-216), 10, 14 (с. 138-146), 23 (с. 537-552), 26 (с. 316-317), 28 (286-319), 34 (с. 235-258)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
 - перевірка присутніх;
 - перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.
- Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.
Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Поняття неоплаченого капіталу

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Що таке неоплачений капітал?
2. Про що свідчить наявність неоплаченого капіталу?

2. Синтетичний та аналітичний облік неоплаченого капіталу

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. На якому рахунку здійснюється облік неоплаченого капіталу?
2. Про що свідчить сальдо рахунку 46? Чи можливе кредитове сальдо за рахунком 46?
3. Навести типову кореспонденцію рахунків з обліку неоплаченого капіталу.
4. В яких облікових регістрах узагальнюється інформація про неоплачений капітал?
5. В яких статтях фінансових звітів відображається інформація про неоплачений капітал?
6. Як перевірити тотожність суми неоплаченого капіталу за різними формами звітності?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. У січні 20__ року було створене підприємство зі статутним капіталом 320000,00 грн. Засновниками підприємства є дві юридичні особи й одна фізична особа. Частка в статутному капіталі кожного з них дорівнює:

- А) юридична особа №1 - 200000,00 грн;
- Б) юридична особа №2 - 100000,00 грн;
- В) фізичної особи - 20000,00 грн.

Протягом першого півріччя 20__ року, відповідно до установчого договору і статуту підприємства, засновники здійснювали внески в статутний капітал підприємства різними активами (таблиця 1) і цілком погасили свою заборгованість перед підприємствам за даними внескам.

Таблиця 1

Дата	Зміст операції	Сума, грн
Січень 20__ р.	Внесені на розрахунковий рахунок новоствореного підприємства юридичною особою №1 кошти у виді внеску в статутний капітал.	100000,00
Лютий 20__ р.	Фізичною особою передані на баланс новоствореного підприємства основні засоби як внесок у статутний капітал	10000,00
Квітень 20__ р.	Юридичною особою № 2 передані на баланс новоствореного підприємства:	
	А) Сировина і матеріали	40000,00
	Б) Паливо	30000,00
	В) будівельні матеріали	30000,00
Червень 20__ р.	Юридичною особою № 1 передані на баланс новоствореного підприємства:	
	А) Товари	80000,00
	Б) Нематеріальні активи	30000,00
	Внесені в касу новоствореного підприємства фізичною особою кошти у вигляді внеску в статутний капітал.	10000,00

Відобразити дані операції на рахунках бухгалтерського обліку, відкривши додатково субрахунки до рахунку з обліку неоплаченого капіталу.

III. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

Тема № 10. Фінансова звітність підприємства

Практичне заняття: Фінансова звітність підприємства

Навчальна мета заняття: опанування основ і принципів складання фінансової звітності підприємства, методики складання різних форм звітності підприємства, практики виправлення помилок при складанні фінансової звітності

Кількість годин - 8 (денна форма); 2 (заочна форма).

Навчальні питання:

1. Склад фінансової звітності та загальні вимоги до неї
2. Баланс, зміст, методика складання
3. Звіт про фінансові результати, методика складання
4. Інші форми фінансової звітності
5. Виправлення помилок при складанні фінансової звітності

Література: 1 (с. 368-393), 2 (с. 97-105), 4 (с. 297-318), 6 (с. 345-378), 7, 8 (с. 330-379), 10, 13 (с. 522-542), 14 (с. 184-200), 11, 23 (с. 554-603), 34 (с. 377-423)

План проведення заняття:

I. Порядок проведення вступу до заняття.

Організаційний етап:

- привітання;
- перевірка присутніх;

- перевірка готовності здобувачів вищої освіти до заняття.
Актуалізація опорних знань, перевірка домашнього завдання.
Мотивація навчальної діяльності.

II. Порядок проведення основної частини заняття.

1. Склад фінансової звітності та загальні вимоги до неї

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Окресліть склад та елементи фінансової звітності.
2. Назвіть загальні вимоги до фінансової звітності.
3. Назвіть якісні характеристики фінансової звітності.
4. Назвіть принципи підготовки фінансової звітності.

2. Баланс, зміст, методика складання

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть критерії визнання статей балансу.
2. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок складання балансу підприємства.
3. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок подання балансу підприємства.
4. Окресліть мету складання балансу підприємства.
5. Назвіть критерії визнання активів підприємства.
6. Назвіть критерії визнання зобов'язань підприємства.
7. Висвітлити зміст статей балансу
8. Окресліть методику складання балансу.

3. Звіт про фінансові результати, методика складання

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок складання звіту про фінансові результати підприємства.
2. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок подання звіту про фінансові результати підприємства.
3. Окресліть мету складання звіту про фінансові результати підприємства.
4. Висвітлити зміст статей звіту про фінансові результати.
5. Окресліть методику складання звіту про фінансові результати.
6. Проаналізуйте можливий зв'язок показників балансу та звіту про фінансові результати підприємства.

4. Інші форми фінансової звітності

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок складання звіту про рух грошових коштів підприємства.

2. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок складання звіту про власний капітал підприємства.
3. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок подання цих звітів.
4. Назвіть терміни подання фінансової звітності.
5. Окресліть мету складання звіту про рух грошових коштів підприємства.
6. Висвітліть зміст статей звіту про рух грошових коштів.
7. Окресліть методику складання звіту про рух грошових коштів.
8. Окресліть мету складання звіту про власний капітал підприємства.
9. Висвітліть зміст статей звіту про власний капітал.
10. Окресліть методику складання звіту про власний капітал.
11. Окресліть методику складання приміток до фінансових звітів.
12. Проаналізуйте зв'язок показників фінансових звітів

5. *Виправлення помилок при складанні фінансової звітності*

Проведення попереднього контролю теоретичних знань здобувачів вищої освіти (фронтальне опитування).

Питання для фронтального опитування:

1. Назвіть нормативний документ, що регулює порядок виправлення помилок при складанні фінансової звітності підприємства.
2. Що таке «зміни в облікових оцінках» та «зміни в обліковій політиці».
3. Що таке «події після дати балансу».
4. Наведіть приклади подій після дати балансу.
5. Який порядок розкриття інформації у примітках до фінансових звітів щодо виправлення помилок у фінансовій звітності?
6. Як виправити помилки в обліку та звітності поточного року?
7. Як виправити помилки в обліку та звітності минулого року?

Формування практичних умінь і навичок здобувачів вищої освіти (розв'язання задач).

Задачі:

Задача 1. Виходячи з сальдо рахунків (таблиця 1) та даних за журналом господарських операцій за 1 квартал поточного року (таблиця 2), побудувати шахову відомість та скласти Баланс підприємства (форма №1).

Таблиця 1

Рахунок	Дебет	Кредит	Рахунок	Дебет	Кредит
10	7010		40		7290
131		136	44		280
20	541		60		
23	90		63		310
26	397		641/1 ПП		140
301	620		641/2 ПДВ		60
311	6990		641/3 ПДФО		80
313			644		
36			651		287
372	69		661		6640
375	60		662		620
377	100		685		34
			Всього	15877	15877

ЖУРНАЛ ГОСПОДАРСЬКИХ ОПЕРАЦІЙ

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
1	Отримані кошти у касу на відрядження і зарплату			6760
2	Видано в підзвіт на відрядження			65
3	Внесено в касу відшкодування нестачі (всю суму)			
4	Повернуто залишок підзвітних сум			25
5	Виплачена заробітна плата			6640
6	Виплачена депонована заробітна плата			620
7	Повернуті із каси кошти на поточний рахунок			84
8	Отримана оплата від покупців			3400
9	Перераховано ЄСВ			260
10	Перераховано ПДФО			70
11	Перераховані з рахунку аліменти			34
12	Зарахована короткострокова позичка на поточний рахунок			40000
13	Перераховано з поточного рахунку на відкриття акредитиву			30800
14	Перераховано до бюджету ПДВ			50
15	Перераховано податок на прибуток			130
16	Отримано кошти в погашення іншої дебіторської заборгованості			50
17	Перераховано аванс постачальнику з акредитиву			21600
18	Відображено ПК з ПДВ у складі авансу			
19	Списано витрати на відрядження АУП			65
20	Придбані матеріали підзвітною особою без ПДВ			12
21	Нарахована заробітна плата АУП			8000
22	Нарахована заробітна плата робочим			23500
23	Оплата тимчасової непрацездатності (до 5 днів)			700
24	Утримано із заробітної плати ПДФО			2540
25	Утримано із заробітної плати ЄСВ (3,6%, 2%))			
26	Утримано із заробітної плати аліменти			40
27	Нарахований ЄСВ на зарплату АУП (40%)			
28	Нарахований ЄСВ на зарплату робочих			
29	Нарахований ЄСВ на лікарняні			232
30	Оприбутковані матеріали від постачальника			7200
31	ПДВ			
32	Оплачено постачальнику з поточного рахунку			
33	Передано отримані матеріали у виробництво			7200
34	Нарахована амортизація виробничого обладнання			620
35	Передано готову продукцію на склад			34200
36	Відображено доход від реалізації продукції			33600
37	Відображено податкове зобов'язання по ПДВ			
38	Списана собівартість готової продукції			14000
39	Списано доход від реалізації			
40	Списана собівартість реалізованої продукції			
41	Списані адміністративні витрати на фінансовий результат			
42	Списані інші операційні витрати на фінансовий			

№	Зміст операції	Кореспонденція рахунків		Сума, грн
		дебет	кредит	
	результат			
43	Нарахований податок на прибуток			228
44	Списано податок на прибуток на фінансовий результат			
45	Визначено результат			
46	5% прибутку спрямовано до резервного фонду (округл. до грн)			

Задача 2 Виходячи з даних шахової відомості, складеної на попередньому занятті, скласти Звіт про фінансові результати підприємства (форма №2).

Задача 3. Виходячи з даних шахової відомості, складеної на попередньому занятті, скласти:

- Звіт про рух грошових коштів (форма №3),
- Звіт про власний капітал (форма №4).

Задача 4. Протягом року бухгалтером підприємства виявлені наступні помилки в обліку:

- відображено в поточному році придбання від постачальників матеріалів на суму 245грн наступним чином: Дт 201 Кт 631 на суму 2450грн,
- відображено в минулому році придбання від постачальників матеріалів на суму 3000грн наступним чином: Дт 201 Кт 631 на суму 300грн,
- відображено в минулому році дохід від реалізації товарів на суму 3600грн з ПДВ, а собівартість цих товарів у сумі 2500грн не списана в обліку,
- відображено в поточному році дохід від реалізації готової продукції на суму 24000грн з ПДВ, а собівартість реалізованої продукції у сумі 18000грн не списана в обліку.

Дати рекомендації щодо виправлення помилок в обліку та звітності підприємства. Оформити коригування у вигляді таблиці.

Зміст операції	За даними обліку фактично			Згідно вимог нормативних документів			Коригування в обліку			Коригування в ФЗ		
	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	Дт	Кт	Сума, грн	№ ФЗ	Рядок	Сума, грн
...												

III. Порядок проведення заключної частини заняття:

- підведення підсумків заняття;
- оцінювання здобувачів вищої освіти;
- оголошення домашнього завдання.

3. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в інтернеті

Основна література:

1. Атамас П.Й. Фінансовий облік: практикум. — К.: ЦУЛ, 2017. — 444 с.
2. Бондаренко Л.Ф., Кравченко Н.В. Фінансовий облік II. — Кременчук: КЛК НАУ, 2015. — 107 с.
3. Бруханський Р.Ф. Бухгалтерський облік. Підручник. — Тернопіль: ТНЕУ, 2016. — 480 с.
4. Бухгалтерський облік: навчальний посібник / Л.М. Янчева, Н.С. Акімова, О.В. Топоркова, Т.А. Наумова, Л.О. Кирильєва, Н.С. Герасимова, М.О. Ільченко. — Х.: ХДУХТ, 2015. — 448 с.
5. Верига Ю.А., Плаксієнко В.Я., Кулик В.А., Карпенко Є.А. Облік, оподаткування та аудит. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2019. — 509 с.
6. Гудзь Н.В., Денчук П.Н., Романі Р.В. Бухгалтерський облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2016. — 424 с.
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств та організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999р. №291 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
8. Крупка Я.Д., Задорожний З.В., Гудзь Н.В. Фінансовий облік: підручник. — 4-те вид. [доп. і перероб.]. — Тернопіль: ТНЕУ, 2017. — 451 с.
9. Лисиченко О.О., Атамас П.Й., Атамас О.П. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2018. — 356 с.
10. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.03.2013р. №433 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013р. № 73 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
12. Нашкерська Г.В. Фінансовий облік. — К.: Кондор, 2014. — 504 с.
13. Островерха Р.Е. Організація обліку. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2017. — 568 с.
14. Плаксієнко В.Я., Назаренко І.М., Гаркуша С.А. Безпаперова бухгалтерія на підприємстві. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2018. — 252 с.
15. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.01.2000р. №20 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
16. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290 (зі змінами та

- доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.12.2000р. №353 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.05.1999р. №137 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
20. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999р. № 996-XIV (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
21. Сльозко Т.М. Бухгалтерський облік в умовах інституційних перетворень. Теорія і практика. — К.: ЦУЛ, 2017. — 304 с.
22. Слюсаренко В.Є. Практикум з бухгалтерського обліку. — К.: ЦУЛ, 2017. — 388 с.
23. Сук Л.К., Сук П.Л. С. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: «Знання», 2015. — 647 с.
24. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність. — К.: Алерта, 2013. — 982 с.

Допоміжна література:

25. Блакита Г.В. Бухгалтерський облік. Практикум. — К.: ЦУЛ, 2010. — 152 с.
26. Верхоглядова Н.І., Шило В.П., Ільїна С.Б. та ін. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика. — К.: ЦУЛ, 2010. — 536 с.
27. Дробязко С.І., Козир Т.М., Холод С.Б. Облік та оподаткування підприємств малого бізнесу. Навч. посіб. / за заг. ред. П.Й. Атамаса. — К.: ЦУЛ, 2012. — 416 с.
28. Жолнер І.В. Фінансовий облік за міжнародними та національними стандартами: навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2012. — 368 с.
29. Кім Ю.Г. Бухгалтерський та податковий облік: Первинні документи та порядок їх заповнення. — К.: ЦУЛ, 2014. — 600 с.
30. Лень В.С. Фінансовий облік: навчальний посібник. — К.: Академія, 2011. — 608 с.
31. Лишиленко О.В. Фінансовий облік. Підручник. — К.: Центр учбової літератури, 2011. — 712 с.
32. Огійчук М.Ф. та ін. Практикум з фінансового та управлінського обліку за національними стандартами. — К.: ТОВ "Алерта", 2013. — 608 с.

33. Огійчук М.Ф. Фінансовий та управлінський облік за національними стандартами, за Податковим кодексом України: підручник. — К.: Алерта, 2011. — 1044 с.
34. Орлова В.К., Орлів М.С., Хома С.В. Фінансовий облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2010. — 510 с.
35. Податковий кодекс України від 02.12.2010р. №2755-VI (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
36. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014р. №879 (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
37. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996р. №504/96-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
38. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 р. №108/995-ВР (зі змінами та доповненнями) [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>
39. Садовська І.Б., Божидарнік Т.В., Нагірська К.Є. Бухгалтерський облік. — К.: ЦУЛ, 2013. — 688 с.
40. Сук Л.К., Сук П.Л. Фінансовий облік: Навчальний посібник. — К.: Знання, 2012. — 647 с.
41. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський (фінансовий) облік, оподаткування і звітність. — К.: Алерта, 2013. — 982 с.
42. Ткаченко Н.М. Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів. — 5-те вид., доповнене й перероблене. — К.: А.С.К., 2010. — 784 с.
43. Шара Є.Ю. Фінансовий облік 2. — К.: Центр учбової літератури, 2012. — 398 с.
44. Шара Є.Ю., Андрієнко О.М., Жидеева Л.І. Бухгалтерський фінансовий та податковий облік. Навчальний посібник. — К.: ЦУЛ, 2011. — 424 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

45. Офіційний портал Верховної Ради України: Законодавство України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua>
46. Офіційний сайт «Вісник податкової служби України» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.visnuk.com.ua>.
47. Офіційний сайт журналу «Все про бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://vobu.ua>
48. Офіційний сайт журналу «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://dtki.com.ua>
49. Офіційний сайт журналу «Податки і бухгалтерський облік» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <https://i.factor.ua>